

- Coördinatiewissel in het Universiteitsarchief Gent
- Nieuwe archivaris provincie Vlaams-Brabant
- Projectleider Informatiesysteem voor NAI
- Vlaming wordt eerste LIBER Executive Director

Coördinatiewissel in het Universiteitsarchief Gent

Op 1 januari 2008 volgde **Isabel Rothier** Anne-Marie Van der Meersch op als hoofd van het Universiteitsarchief UGent. Isabel is licentiaat Geschiedenis en volgde de Lerarenopleiding. In 2007 behaalde zij een ManaMa in de Archivistiek.

Van 1999 tot 2002 was Isabel wetenschappelijk attaché bij het Rijksarchief te Beveren, waar zij gevangenisarchieven en archieven van het hof van assisen heeft ontsloten. Van 2003 tot juni 2006 was zij wetenschappelijk medewerker aan de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letterkunde. In juli 2006 werd zij directiemedewerker in het Universiteitsarchief Gent, met als taak het hedendaags documentbeheer en de selectiepolitiek. Van september 2006 tot december 2007 werkte Isabel bij Anet, Universiteit Antwerpen, aan de implementatie van de archiefmodule binnen bibliotheeksoftware Brocade.

isabel.rothier@ugent.be
<http://www.ugent.be/nl/voorzieningen/archief>

Anne-Marie Van der Meersch was 34 jaar lang archivaris bij de Gentse universiteit. We vroegen haar hoe ze daar zelf op terugkijkt.

Ik ben in dienst getreden in 1974 en ben sinds 1 januari 2008 gepensioneerd. Ik kijk met voldoening terug, want ik kreeg heel veel kansen en bewegingsruimte om iets te realiseren. Het Archief, dat aanvankelijk enkele honderden meter

omvatte, opgeslagen in een paar lokalen aan de A. Baertsoenkaai (Seminaries voor Historische en Vergelijkende Pedagogiek), groeide aan tot ongeveer drie kilometer en werd in 1987 overgebracht naar het rectoraat, het kloppend hart van de universitaire administratie.

Wat is er typisch aan het Gentse Universiteitsarchief: de specificiteit van de collectie, de aanpak van de ontsluiting, het publiek... en welke accenten heb jij daarin kunnen/willen leggen?

Mijn allereerste doelstelling was ervoor te zorgen dat we tevreden 'klanten' hadden. Toen ik voor mijn eigen thesis en voor latere NFWO-projecten in de jaren 1960 vaak naar het archief moest, ondervond ik zelf dat archiefbezoekers op weinig hulp konden rekenen bij hun zoektocht naar relevante archivalia. Mijn aanstelling als archivaris bood mij de gedroomde kans om het klantvriendelijke beleid dat ik voor ogen had, vorm te geven. Ons devies luidde dan ook: de klant is koning.

Om de bezoekers optimaal te kunnen helpen, moesten de archiefcollecties goed ontsloten zijn en moest er vooral een goed zicht zijn op de inhoud. Ook de geschiedenis van de instelling was belangrijk. Het heeft me enkele jaren van veel lezen en inventariseren gekost vooraleer ik wat structuur kon brengen in het chaotische archiefmateriaal. In 1978 kon een eerste inventaris uitgegeven worden. Naarmate het bezit zich uitbreidde, volgden er andere.

Een volgende stap was het aanleggen van 'verzamelingen'. In mijn ogen was het bijhouden, ontsluiten en ter beschikking stellen van administratieve documenten slechts één facet van de taak van een archivaris. Een universiteit produceert meer dan administratieve documenten. Er zijn bijvoorbeeld ook de studenten die met hun intens verenigingsleven voor belangrijke archivalia zorgen. Het aanleggen van een studentenarchief startte bijna gelijktijdig met het inventariseren van de universitaire documenten waardoor het Archief nu in staat is de woelige jaren 1970 en 1980 van de Gentse studenten in kaart te brengen.

Er kwam ook een audiovisuele afdeling met het beeldarchief als voornaamste component. Aanvankelijk startten wij met een paar laden met foto's. De collectie is nu uitgegroeid tot een verzameling van duizenden foto's die de laatste jaren intens worden gedigitaliseerd. De collecties cursussen, plannen van universitaire gebouwen, diploma's... volgden. Eigenlijk was het mijn bedoeling met deze verzamelingen een totaalbeeld te krijgen van het leven aan een universitaire instelling en zo op de meest uiteenlopende vragen van binnen of buiten de instelling te kunnen antwoorden.

De valorisatie van de universiteitsarchieven vormde een volgende uitdaging. Een universiteitsarchief heeft het voordeel dat er aan de instelling tal van herdenkingen en vieringen plaatsvinden die met een tentoonstelling gepaard konden gaan. We speelden graag in op deze tendens. Het archiefmateriaal lag voortaan niet meer uitsluitend te wachten op een geïnteresseerde bezoeker maar vervulde nu ook een pr-functie voor de instelling. En wijzelf leerden ook ontzettend veel bij over het rijke verleden van de universiteit.

Onderzoek is één van de pijlers van een universiteit en als archivaris meende ik dat we ook in dit segment actief moesten optreden. We boorden in de loop van de jaren een waaier van onderwerpen aan die bijdroegen tot een betere kennis van het verleden van de instelling. In 1976 startte de publicatiereeks 'Uit het verleden van de Universiteit', waarin niet alleen onze eigen bijdragen verschenen, maar die heel wat vorsers de kans bood hun historische studie aan een ruimer publiek bekend te maken.

Deze verscheidenheid van activiteiten maakte de functie van universiteitsarchivaris zo boeiend en schonk mij zo veel voldoening.

Bij het begin van de 21ste eeuw kwamen er nieuwe uitdagingen. Er gingen stemmen op om de verwervingspolitiek van archieven actiever te maken, naar het opmaken van selectie- en bewaarlijsten om tot efficiëntere overdrachtspolitiek te kunnen komen. Ook de problematiek van de elektronische archivering vraagt om een antwoord.

Welke zijn de problemen voor een universiteitsarchief?

Een eerste probleem is structureel. Het was altijd moeilijk om het Archief een geschikte plaats te geven binnen het universitaire organigram. Het Gentse universiteitsarchief startte als onderdeel van een seminarie met een professor als directeur-diensthooft. Het werd daarna een centrale dienst en vervolgens een rectorale dienst. Sinds de administratieve hervorming van 2001 maakt het Archief nu deel uit van een afdeling Communicatie binnen een directie Bestuurszaken. Ook in andere Belgische universiteitsarchieven is dat het geval. Ook zij zien zich herhaaldelijk verplaatst in het universitaire organigram.

Een tweede probleem is niet eigen aan een universiteitsarchief. Ik heb het over onvoldoende stapelruimte en een tekort aan personeel. Vele collega's zullen dit beamen.

Zijn er samenwerkingsverbanden tussen de Vlaamse/ Belgische universiteitsarchieven?

Nee. Mijn opdracht als archivaris van een rijksuniversiteit heb ik ervaren als een zeer eenzame functie. Van in het begin zocht ik naar een zusterinstelling waar ik met een collega kon overleggen over de juiste aanpak. Helaas. In België is er maar één instelling die hetzelfde parcours had en dat is de Luikse universiteit, in hetzelfde jaar (1817) opgericht door Willem I als rijksinstelling. Jammer genoeg is daar nooit dezelfde belangstelling getoond voor het patrimonium. Verschillende pogingen tot uitwisseling van bijvoorbeeld inventarissen lukte niet, er kwam geen respons. Met het Archief van de ULB waren er opbouwende contacten maar het is een vrije universiteit met andere opties, andere beleidsorganen, kortom een heel verschillende problematiek. Hetzelfde geldt voor het Archief van de universiteit Leuven. Die samenwerking was altijd heel positief, maar was gestoeld op persoonlijke contacten.

De Universiteit Gent was een Rijksuniversiteit en is nu een openbare universiteit van de Vlaamse Gemeenschap. Hoe is het bewaren en vernietigen van archief wettelijk/ reglementair geregeld?

Wij baseren ons nog altijd op de archiefwet van 1955. De bewaar- en vernietigingslijsten door het Archief opgesteld moeten dus worden goedgekeurd door de algemeen rijksarchivaris. Helaas heeft de ervaring ons geleerd dat doorheen de jaren heel wat archieven werden vernietigd zonder dat de Archiefdienst op de hoogte werd gebracht. Het nieuwe archiefreglement (besluit van het Bestuurscollege van 30 maart 2006) zou het Archief meer armslag moeten geven in de uitbouw van een efficiënte archiefpolitiek. Maar we zouden nog sterker staan met de ruggensteun van een Vlaams archiefdecreet.

Wat mag een Vlaams ambtenaar verwachten van een Vlaams archiefdecreet?

Ik ben helaas nooit een Vlaams ambtenaar geweest. Ikzelf en mijn medewerkers van het eerste uur werden aangeworven door het universitaire patrimonium.

Wat is volgens jou de grootste uitdaging waar je opvolgster voor staat?

Het realiseren van een efficiënt aanwinsten- en overdrachtenbeleid en het introduceren van een elektronisch archiefbeheersysteem lijken mij formidabele uitdagingen. Ik wens haar trouwens langs deze weg heel veel succes toe en ik hoop dat zij aan de job evenveel voldoening beleeft als ikzelf.

